

DOPIŠOVANJE MED IVANOM TRINKOM IN ARTUROM CRONIO

V predlanskem letniku (JiS 1978/79, št. 1–5/6) sem pokazal, kako je slovenski kulturni delavec Martin Benčina pomagal s podatki dr. Arturu Croniu, vseučiliškemu prof. v Padovi, ko je pripravljaval knjigo o Otonu Župančiču (*Ottone Župančič*, Rim 1928, 137 str.). Danes si oglejmo sodelovanje med A. Cronio in beneškoslovenskim pesnikom in znanstvenikom Ivanom Trinkom Zamejskim (Trčmun 1863–1954).

Prof. Arturo Cronia je dobro poznal vse slovanske jezike in literature in v dolgi prof. službi na padovanski univerzi (1937–67) se je razvil v enega največjih italijanskih slavistov. Izdal je nad 220 razprav in knjig v italijanščini in raznih slovanskih jezikih. Pri srcu sta mu bila tudi slovenski jezik in literatura, zato ju je občasno predaval in dajal za doktorske disertacije (teze) naslove iz slov. jezika in literature (32 tez, naslovi v Mostu, Trst 1967, 265, in v knjigi Milan M. Djurica, *Arturo Cronia*, 1896–1967, Padova 1978, 89–106). Višek njegovega zanimanja za Slovence predstavlja že omenjena knjiga o Otonu Župančiču.

Na pogoste očitke, da se italijanski znanstveniki malo zanimajo za slovanski svet, je hotel Cronia odgovoriti z zgodovinskim pregledom vsega, kar so italijanski ljudje napisali o raznih slovanskih narodih in prevedli iz njihovih literatur. Ta pregled je sestavljal skoraj vse življenje in oral ledino, zato lahko rečemo, da je bilo to zbiranje in vrednotenje njegovo življenjsko delo. Prva žetev je izšla v knjigi *Per la storia della slavistica in Italia*. Zara, Libreria E. de Schönfeld, 1933, 133 str. (Collezione di studi slavi diretta da Arturo Cronia. Serie I, vol. 1). Dokončni obračun pa je izšel v monumentalni *La conoscenza del mondo slavo in Italia*. Bilancio storico-bibliografico di un millenio. Padova, Officine grafiche STEDIV, 1958, 792 str. (Istituto di studi adriatici, Venezia).

Pri zbiranju gradiva za pregled zgodovine slavistike v Italiji se je Cronia obrnil tudi na Ivana Trinka za podatke o Italijanih, ki so pisali o Slovencih, in o Trinkovem prevajanju iz slovenske in slovanskih literatur v italijanščino in o njegovih člankih za medsebojno spoznavanje. V Cronievi zapuščini so se ohranila tri Trinkova pisma iz let 1931–33 in dve fotografiji, ki ju je Trinko poslal 13. junija 1954 Croniu in na skupinsko zadaj s svinčnikom napisal, kdo je na sliki: don Raffaele Premrl, mons. Giovanni Trinko, don Mirko Mazora, don Kjacič in prof. Giuseppe Nemeč. Pisma in sliki mi je poklonila gospa Carmen Cronia in jih podajam v prevodu, ker jih je Trinko napisal v italijanščini zaradi spoštovanja do uglednega znanstvenika, čeprav je Cronia obvladal slovenščino in mu je Martin Benčina pisal v slovenščini.

Iz pisem spoznamo Trinkovo razgledanost in zanimanje za italijanska dela, ki so se nanašala na Slovence, in njegovo prevajalsko delovanje. Ta pisma so tudi prispevek k Trinkovi bibliografiji, ki je še nimamo.

Prejasni profesor,

bojim se, da se v svoji prijaznosti preveč zanašate na moje zanimanje o tem, kar Vas posebno zanima. Na vsak način Vam zelo rad posredujem tisto malo, kar morem. O fra Gregoriju Alasia da Sommaripa se ve, da je še mlad prišel iz Rima v Devin (pri Trstu) k servitomu, ki so imeli tam samostan, in da je bil tam tudi prior. Tukaj je sestavil in potem (1607) izdal v Vidmu majhen Vocabolario Italiano e Schiavo z dodatkom nekaterih ital. slovanskih razgovorov, nekaj običajnejših molitev, kratkih nagovorov, kakor tudi štirih ljudskih pesmi, to je: Deset božjih zapovedi, Velikonočna pesem, tisto za binško in v pesem, ki se nanaša na Kristusovo rojstvo in na sv. Tri kralje. Delo je zelo redko. Nisem ga mogel izslediti v Mestni knjižnici v Vidmu.

Kar se tiče Nicolettija, furlanskega zgodovinarja iz Čedad, je omenil slovenske pesmi v priročni *Descrizione dei costumi del territorio di Tolmino*, ki se nahaja v njegovem še neizdanem delu *Il Patriarcato di Filippo D'Alençon*. Zadevni odlomek je priobčil Manzano v *Annali del Friuli*, zv. II., str.

332 v opombi. O pesmih je vse strnjeno v naslednje besede: »Navado imajo, da pojejo v verzih na različne načine slovenskega jezika hvalnice o Kristusu in svetnikih, kakor tudi o Matjažu, ogrskem kralju, in o drugih slavnih osebnostih trdtega naroda.«

Pomembna je Nicolettijeva (u. 1596) trditev, da je bila pod oblastjo oglejskih patriarhov v furlanskih vaseh bolj v rabi slovenščina kakor furlanščina. Tako izhaja iz neke listine iz 1475, da je bila slovenščina občevalni jezik videmskega ljudstva, medtem ko je plemstvo govorilo nemško (Kandler, v reviji *L'Istria* z dne 13. novembra 1847).

Med furlanskimi in italijanskimi pisatelji, ki obravnavajo Slovence videmske pokrajine, se moramo spomniti:

Viviani Quirico: Gli ospiti di Resia (kratek roman), Videm 1827.

Biondelli: Prospetto delle colonie straniere in Italia (Studi linguistici), Milano 1857.

Valente: Sul linguaggio slavo della Valle di Resia (Giornale di Udine, 1868, n. 293).

Ascoli: Studi critici (Gorizia, Paternolli, 1861).

Pigorini Ber: I nostri confini. Dagli Slavi ai Valdesi (Nuova Antologia, 1 nov. e 1 dic. 1894).

Podrecca (Carlo): Slavia Italiana (Cividale, Fulvio, 1884).

Podrecca: Le vicinie (ibid. 1887).

Podrecca (A.): Osservazioni circa la lingua slava parlata sulle Alpi del Friuli (Udine, Seitz, 1864).

Gujon Br.: Colonie slave d'Italia (Studi glottol. di G. de Gregorio, vol. IV).

Več monografij je napisal tudi prof. *Musoni*, kot: Usi e costumi degli Sloveni Veneti (Archivio per le tradiz. popol., Palermo, Clansen, 1900).

La vita degli Sloveni (Ibid. 1902).

Gli studi di folk-lore in Friuli (Udine, Bardusco, 1904).

Sulle condizioni economiche, sociali e politiche degli Slavi in Italia (Atti IV Congr. geogr. Ital. Roma 1896).

Napisal je več drugih stvari zemljepisnega značaja kakor tudi obširen in učen prispevek za veliko Guida del Friuli (zv. IV, Prealpi Giulie).

Potem je še priobčil: Resia, abitanti, parlate (Firenze 1898) prof. G. Loschi, ki je pripravil drugo izdajo dela v Vidmu in ga natisnil v knjižici na 64 straneh v istem letu (prva izdaja je izšla v Rivista geograf. ital. v Florenci).

Istemu Loschiju se moramo zahvaliti za uvod (posnet po Baudouinu de Courtenayu) v II Catechismo Resiano, ki ga je izdal v Vidmu 1894, in La Grammatica della lingua slovena dr. Sketa, prirejena za Italijane.

Seveda so mnogi drugi pisali članke za časopise, toda jih ni vredno navajati.

Ne moremo zahtevati, da sem Vam dobro postregel. Sprejmite dobro voljo. Z vsem spoštovanjem in z največjim čišlanjem

Vaš vdani
duhovnik Giovanni Trinko

Pismo je napisano na navadni pisemski papir (14,5 × 19 cm) na vse štiri strani z izpisano Trinkovo pisavo. Ovitek se ni ohranil.

Fra Gregorio Alasia da Sommaripa, italijanski jezikoslovec in zgodovinar (Sommariva del Bosco, Piemont okr. 1578 – Rim 1626), je prišel 1601 z grofom Raimondom della Torre Valsassina v Devin pri Trstu, pel tu novo mašo in do 1612 opravljal dušno pastirstvo ter vodil novo naselbino servitov v Devinu. Tedaj je izdal *Vocabolario italiano e schiavo, Udine 1607*. Trinko je poslal podatke iz Kid-

ričeve razprave v LZ 1924, lahko tudi iz SBL I, 1925. Cronia omenja v knjigi *La conoscenza del mondo slavo Kidričeve* razpravo (str. 198). Trinko ni videl izvornika, ker je edini ohranjeni izvod v NUK v Ljubljani. Druga, faksimilirana izdaja je izšla 1979 v Ljubljani.

Mestna knjižnica (Biblioteca civica) v Vidmu je stara in bogata, predvsem s tiski, ki se nanašajo na Furlanijo, a važna je tudi za Slovence v Italiji. Odkar so ustanovili 1968 v Vidmu Fakulteto za tuje jezike in literature in 1978 samostojno univerzo, postaja Mestna knjižnica vedno bolj univerzitetna. V kartoteki imajo opisanih večino Trinkovih del.

Marcantonio Nicoletti (u. 1596), furlanski zgodovinar, piše prvi o slovenskih ljudskih pesmih v neizdanem *Il Patriarcato di Filippo D'Alençon*, od koder je nekaj odlomkov priobčil Fr. Di Manzano v *Annali del Friuli*, II, Udine 1858, 332.

Pietro Kandler (Trst 1805–72) je bil zgodovinar Trsta in Istre. Izdajal je reviji *L'Istria* (1846–52) in *Codice diplomatico istriano* (1853–64), kjer je objavil najstarejše dokumente. Trstu je posvetil več del, najvažnejše je: *Storia del Consiglio dei patrizi di Trieste dall'anno 1382 con documenti*, Trst 1858, 2. izd. 1972. V polemiki z njim je napisal Josip Godina *Verdelski Opis in zgodovina Tersta in njegove okolice*, Trst 1872. Prim. *Primorski slov. biografski leksikon* (PSBL), V. snopič, Gorica 1978, 435–36.

Viviani Quirico je bil malo znan pisatelj in se je dotaknil Rezijanov v kratkem romanu. Prvič je izšel z naslovom *Lettere inedite pubblicate per le nozze Cortelaris-Vorajo*, drugič z naslovom *Gli ospiti di Resia*, Udine 1827. V njem opisuje navade in običaje Rezijanov (plese, proščanja, pogrebe), ki jih imajo po izvoru za »scitske«, to je ruske. Roman je predstavil Slovcem Milko Matičetov v *Rezija in Rezijani* v romantični povesti iz leta 1827, *Razgledi* VII, Trst 1952, št. 7–8. (Cronia 459).

Biondelli B. je bil jezikoslovec. V *Atlante linguistico d'Europa*, I, Milano 1841, 202–32, je dobro zajel »družino slovanskih jezikov« (Cronia 400). Med prvimi je priobčil topografski in statistični pregled slovenskega jezika v Italiji v *Studi linguistici*, Milano 1857. (Cronia 63, 374, 400).

Valente S. je neznan in ga ne omenjajo poznejše bibliografije, ker gre samo za časopisni članek. Cronia ga navaja po Trinku (str. 414).

Ascoli Graziadio Isaia (Gorica 1829 – Milan 1907) je bil eden največjih italijanskih in svetovnih jezikoslovcev. Nad 30 let je poučeval na *Accademia scientifico-letteraria* v Milanu primerjalno gramatiko in vzhodne jezike. Napisal je ogromno, za Slovence so važni *Studi critici*, Gorica 1861, čeprav izrecno ne razpravlja o slovenskih problemih. Beneškoslovenskega jezikoslovca prof. Bruna Guyona je usmeril v toponomastiko (prim. PSBL VI), dopisoval pa si je z goriškim kulturnim delavcem Štefanom Kociančičem in Franom Miklošičem. Prim. PSBL I, 20–22. Cronia ga večkrat omenja.

G. Pigorini Berj je neznan. Cronia piše, da je izšlo v pismu omenjeno delo leta 1894 v *Franfulla della Domenica*, ki je začela izhajati 1879 v Rimu in je dolgo izhajala. Veliko je pisala o Slovanih in pri našala prevode iz slovanskih literatur, predvsem iz ruske. (Cronia 566–67).

Podrecca Carlo (Čedad 1839 – Rim 1916) je bil odvetnik (»l'avocat dai sclàs« – slovenski odvetnik) in raziskovalec beneškoslovenske preteklosti. Napisal je veliko, najvažnejši pa sta omenjeni knjigi. *Slavia italiana* je izšla v drugi izdaji v Trstu 1977 z biografsko in bibliografsko spremeno študijo Pavla Petriciga. Cronia ga večkrat navaja.

Podrecca Anton (Škrutovo 1794 – Sv. Lenart Slovenov 1870) je bil znan pridigar, med drugim dvorni pridigar parmskih vojvod, vikar v Fagnani, od 1839 v Sv. Lenartu tudi občinski učitelj do 1868 in pridigar. Po smrti je izšlo njegovo delo *Della patria di Jacopo Stellini e del suo sistema morale*, Padova 1871. Glej Guglielmo Biasutti, *Sacerdoti distinti dell'arcidiocesi di Udine, defunti dal 1863 al 1884*, Udine 1959, 52, in Blaž Tomažević, *Slovensko slovstvo v Beneški Sloveniji*, *JiS* III, 1957/58, 115 (z več netočnostmi). Cronia ga ne omenja.

Guyon Bruno (Brnas pri Špetru Slovenov 1868 – Neapelj 1943), jezikoslovec in vseučiliški prof. v Neaplju za srbohrv. in slov. od 1915. Napisal je vrsto jezikoslovnih, predvsem toponomastičnih razprav: *Le colonie slave d'Italia* (1907), *Sull'elemento slavo nella toponomastica della Venezia Giulia* (1907) idr., slov. slovnico *Grammatica, esercizi e vocabolario della lingua slovena*, Hoepli, Milano 1902, 1918, in srbsko slovnico *Grammatica teorico-pratica della lingua serba*, Hoepli, Milano 1919. Vrsto razprav iz časopisov o Južnih Slovanih je ponatisnil v knjigi *Balkanica*, Milano 1916, o kateri je zapisal Cronia, da je »una miniera di errori« (brezno napak) (str. 523). Glej M. Jevnikar, *Slov. slovnica za Italijane B. Guyona*, *SR* 20/1972, 251–53 in PSBL VI.

Musoni Francesco (Sarženta v Benečiji 1864 – Špeter 1923), zemljepisec, prof. v Palermu in Vidmu, župan v Špetru, docent v Padovi. Napisal je nad 60 znanstvenih razprav, poleg v pismu omenjenih še: *La Resia e i Resiani* (Geografia per tutti, II, 1892), *Le sedi umane nel bacino del Natisone*, Firenze 1908, Jugoslavia, Firenze 1923. Guida delle Prealpi Giulie je izdal O. Marinelli v Vidmu 1912. Kot župan je zagovarjal asimilacijo Benečanov (prim. C. Podrecca, *Slavia italiana*, Trst 1977, 60).

Loschi Giuseppe (Benetke 1858 – Treviso 1937), prof. v Vidmu, Reggellu pri Firencah in v Vidmu. Na njegovo kulturno delovanje je plodno vplival I. Trinko, sodeloval pa je z Baudouinom de Courtenayem, C. Podrecco in Fr. Musonijem. Poleg v pismu omenjenih del je izdal vrsto razprav iz furlanske in deloma slovenske preteklosti. (Prim. M. Jevnikar, uvod v dr. A. Kacina *Grammatica della lingua slovena*, Lj.-Trst 1972, 7–8.)

Trinko je v pismu navedel samo nekaj mož, ki so se ukvarjali s Slovenci v Italiji, celotno podobo je podal dr. Cronia v omenjeni *La conoscenza del mondo slavo in Italia*.

2.

Videm, 28. II. 32

Prejasni gospod,

moji številni opravitki mi niso dovolili, da bi bil takoj odgovoril na Vaše cenjeno pismo z dne 19. t. m. Med prostim časom sem prevedel iz slovanskih jezikov precej stvari. Taras Bulba je izšel v podlistku 1902 v *Cittadino Italiano* iz Vidma in istega leta ga je izdala Tipografia del Patronato iz istega mesta v knjigi posebej.

Še kot študent sem prevedel Gospoda Mirodolskega (Il signor di Valpacifico) za isti časopis, ki ga je objavil v letu 1866, in je bil potem brez moje vednosti ponatisnjen v *Il Pensiero Slavo* (razen če se ne motim glede imena) iz Trsta, a ni bil posebej objavljen.

Pred vojno sem prevedel iz slovenščine tudi Tavčarjevo novelo *Vita vitae meae*, vendar se ne spominjam, katerega leta (morda 1884 ali 85). V 1887 sem prevedel zanimivo zgodovinsko monografijo o *Colonie Slovene nel Friuli* (manjše delo 44 strani – Videm, Tip. del Patronato). Prevedel kako Prešernovo pesem, zlasti v Prešernovem albumu (Ljubljana 1900), in kaj (zlasti Človeka nikar!) iz Gregorčiča.

Iz ruščine sem prevedel razen Tarasa Bulbe različne črtice iz Lovčevih zapiskov Turgenjeva (revija Leonardo da Vinci, Milan 1888); nekaj Tolstojevih krajših ljudskih povesti (Videm, *Il Cittadino Italiano*, leta?); dve ali tri pesmi Nekrasova (priložnostne izdaje za enkratno št.).

Iz poljščine sem prevedel (prvi v Italiji) Sienkiewiczovo *Seguiamolo!*, ki je, izdana posebej skupaj z Jankom (glasbenikom) in z Orfanella istega pisatelja, doživela 3. izdajo leta 1903 (Videm, Tip. d. Patron.).

Iz češčine sem prevedel *Gli angeli superbi* A. Chlumeckyja (Leonardo da Vinci, Milan 1888).

Ostalega se v tem trenutku ne spominjam, ker si tega nisem zabeležil. Prav tako se ne spominjam drugih prevodov izpred vojnih let, ki so jih napravili drugi. Vendar je kaj moralo biti v *Il Pensiero Slavo* iz Trsta. To je, kar Vam morem povedati nekoliko v naglici.

Zdaj se spominjam, da sem napisal za *Slovansky Přehled* iz Prage (za enega izmed prvih letnikov, ne vem, v katerega) informativen članek o italijanskih prevodih slovanskih avtorjev. Morda boste mogli najti tam kak podatek, ki se ga zdaj ne spomnim. Slov. Přehled lahko najdete v Brnu.

Vaša knjiga bo seveda dobrodošla in zelo Vam bom hvaležen, če mi boste, kakor mi pišete, blagovolili poslati izvod.

Z največjim spoštovanjem

zelo vdani
Giovanni Trinko

Pismo je napisano na malo večji pisemski papir kakor prvo (16 × 19,1 cm) na treh straneh z roko. Ovitek se ni ohranil.

V pismu odgovarja Trinko Croniu, kaj je prevedel iz slovanskih literatur v italijanščino. Seznam ni popoln in še vedno ni raziskano to področje Trinkove dejavnosti. Prevajal je predvsem v mlajših letih (nova maša 1886) in še nekaj tem v našem stoletju, ko je tudi pesnil (Poezije, Gorica 1897). Največ je sodeloval v videmskem katoliškem dnevniku *Il Cittadino Italiano*, ki ga je ustanovil beneški duhovnik Giovanni del Negro (1840–1900). Ta je prišel 1880 v Videm ter ustanovil in vodil dvajset let tiskarno *Tipografia del Patronato* in omenjeni dnevnik. Tiskarno je potem prepustil bratoma Loschi (glej 1. pismo). Glej G. Marchetti, *Il Friuli*, Udine 1974, 961.

Stritarjev Gospod Mirodolski je izšel 1886 v *Il Cittadino Italiano* pod naslovom *Il Signor di Valpacifico. Racconto di Giuseppe Stritar. Versione dallo sloveno di I. T.* (LZ 1886, 191). Če je izšel v tržaškem *Il Pensiero Slavo*, ni raziskano, ker je ta časopis najprej izhajal v Pulju kot *Diritto croato*, v Trstu je izhajal od 10. apr. 1894 do sept. 1898 kot *Il Pensiero Slavo*, nato v francoščini in hrvaščini kot *La Pensée slave*, od 1903 v hrvaščini kot *Slovenska Misao*. (Glej Silvana Monti Orel, *I Giornali triestini dal 1863 al 1902*, Trst 1976, 442, 660–61). V Trstu ga je izdajal in urejal Antonio Jukič. Nedovoljeni ponatis v *Stritarjevem ZD* ni naveden, Marijan Brecelj pa ne navaja v *Bibliografiji prevodov iz slovenskega leposlovja* (*Le livre slovène*, 1971) nobenega prevoda tega romana.

O Tavčarjevi noveli *Vita vitae meae* je pisal Trinko Fr. Levcu: »Čudite se, da nisem kaj boljšega prevzel... Tavčarjevo povest pa sem prevzel tako rekoč za kratek čas, in sicer večinoma z olovko na sprehodih, ko se mi ni več ljubilo sedeti za mizo... Slovenska literatura ni poznana na italijanskem, kakor je tudi malo poznan slovenski narod... Vita vitae meae je menda prvo slovensko poitalijančeno delce.« (pismo 3. mar. 1885 Levcu; Fr. Bernik, *Pisma Frana Levca*, III. knjiga, Lj. 1973, 250.). Levec je o prevodu dvakrat poročal v LZ 1885: prvič, da je Trinko povest prevedel in da »prevod v kratkem objavi neki italijanski dnevnik v Vidmu« (str. 186); drugič, da prinaša *Il Cittadino Italiano* prevod od 47. št. dalje (str. 247). Prevod je torej izšel 1885.

Razpravo *Colonie Slovene nel Friuli* je napisal Simon Rutar pod naslovom *Slovenske naselbine na Furlanskem* (LZ 1883). Pri Rutarju piše v SBL III, 175, da je izšel Trinkov prevod 1891.

Prešernove pesmi, ki jih je prevedel Trinko za *Prešernov Album* (1900), so naslednje: *Serenata* (Pod oknom), *Dove? (Kam?)*, *La madre illegittima* (Nezakonska mati), *Al poeta* (Pevcu); soneti: *Gli Omeri nostri vi daranno il canto* (Očetov naših...), *O donna, le tue lodi e del mio cuore* (Ran mojih...), *Mesto suonò il mio canto fra le alpestri* (Obdajale so utrjene jih skale), *La patria nostra lotte si ebbe a stento* (Viharjev jeznih...), *Vivono, ahjmè! di pianto e di dolore* (Jim moč so dale...), *Za druge Prešernove pesmi* ni ugotovljeno, da bi jih bil prevedel. Cronia piše, da jih je nekaj izšlo v *Il Cittadino Italiano* (str. 464).

Kaj je prevedel Trinko iz *Gregorčiča*, ni raziskano.

Črtice Ivana Turgenjeva iz Lovčevih zapiskov so izšle pod naslovom *Annotazioni d'un cacciatore*.

Izmed Tolstojevih črtic je znan le Trinkov prevod *Dove c'è carità c'è Dio*, ki je izšla v *Il Cittadino Italiano* 1898.

O prevodih pesmi *Nikolaja Nekrasova* ni nič znanega. Izšle so, kot piše, v priložnostnih izdajah. V Italiji izhajajo take izdaje ob raznih svečanostih, ob novih mašah, prorokah ipd. Tudi Trinko je oskrbel nekaj takih brošuric, v sedanjem času jih je izdal več mons. Angel Cracina, dekan v Buii (glej PSBL III, 202–03).

Henrika Sienkiewicza je prevedel tri črtice: *Seguiamolol* je izšla najprej v *Il Cittadino Italiano* 1894. Prevedel jo je tudi v latinščino in je izšla v *Vox urbis*, kakor poroča Cronia (str. 543). L. 1900 je izšla v Vidmu knjiga s tremi črticami: *Seguiamolol*, *Janko il musico*, *Orfanella* (3. izd. 1903). Istega leta je izšel posebej v knjižici *Janko il musico*.

Za Slovanský Přehled je napisal Trinko dve poročili, in sicer za II. letnik (Praga 1910): *Vlaši a Slované in Dopisy z Italie*.

Trinko je pozabil omeniti, da je prevedel *Puškinovo* pesem *Klevetnikam Rossiji* kot *Ai detrattori della Russia* in se podpisal *Zamejski* (*Il Pensiero Slavo*, Trst 1895, št. 40). Obsega 8 kitic in 79 verzov z rimo. Istega meseca je izšla tukaj tudi *Tolstojeva* črtica *Dove c'è amore c'è Dio*, a brez podpisa (19. okt. 1895). Morda je Trinko ta ponatis zamenjal z *Gospodom Mirodolskim*.

Leta 1899 je izšla v Feltrah knjiga G. Loria – I. Trinko: *Boris Godunof*. Giovanni Loria se je pisal Fortunato Frattini in je bil ugleden zdravnik v Feltrah. Izdal je tudi knjigi: *Fiori stranieri* in *Nuovi fiori stranieri*, Feltre 1899, 1907, kjer sta tudi Trinko in Podrecca.

Prevedel je še svojo pesnitev *Pad Ogleja* kot *L'Eccidio d'Aquileja*, Udine 1896, in napisal knjigo *Storia politica, letteraria ed artistica della Jugoslavia*, Udine 1940.

3.

Tercimonte (Savogna), 29. VIII. 33

Slavni profesor,

pred časom sem prejel Vašo ljubezavno dopisnico in v teh dneh, ko sem šel slučajno skozi Videm, sem našel v semenišču tudi Vašo zanimivo knjigo. Iskrena hvala za vse. Ne bom zamudil, da bi ne ocenil Vašega dela, brž ko bom sklenil potepanje, kateremu se navadno predam med počitnicami. Po bežnem pregledu Vaše knjige vidim, da je zares publikacija izredne važnosti v svoji vrsti, in je prav, da je na široko poznana.

Blagovolite medtem sprejeti poleg zahvale tudi moj najspoštljivejši poklon.

Zelo vdani
G. Trinko

Naslov: Chiarissimo Signore (Sig. Dott. Prof. Arturo Cronia) *Zara* – S. Michele, 4 (Dalmazia. Žig: Savogna 30. 8. 33.

Pismo je napisano na nekoliko boljši pisemski papir (11 × 18 cm) na prvi strani.

Cronia mu je poslal knjigo *Per la storia della slavistica in Italia*, Zara 1933. Če jo je Trinko kje ocenil, ni znano, v kartoteki videmske Mestne knjižnice ni navedena.

(Drugo Trinkovo pismo sem objavil v Trinkovem koledarju 1979 (Gorica), 67–73)

Martin Jevnikar
Fakulteta za tuje jezike in literature v Vidmu

MODALNI GLAGOLI V IZVIRNEM BESEDILU MICKIEWICZEVEGA GOSPODA TADEJA IN NJIHOVI USTREZNIKI V SLOVENSKEM PREVODU

Jezikovno gradivo – slovenski prevod Mickiewiczzevega Gospoda Tadeja, ki me zanima predvsem glede na to, kakšna jezikovna sredstva ustrezajo poljskim modalnim glagolom – pojmem strogo lingvistično. Zaradi propedevtičnega značaja svojega spisa ne upoštevam pojavov, ki izhajajo iz svojstvene organizacije tega gradiva na ravni pesniškega jezika. Res je tudi, da tako v umetniškem prevodu kot v vsakem jezikovnem sporočilu veljajo ista pravila uporabe modalnih izrazov in sredstev. Ker je trinajsterec v izvirnem besedilu in jamski aleksandrinec v slovenskem prevodu razmeroma dolg verzni vzorec, so težave pri izboru rimanih besed in sredstev razmeroma redke, na primer:

»kakor da končati noče in le k zanimanju spodbuja čakajoče«

(kończyć powieści nie raczy, jak gdyby chcił zaostrzyć ciekawość słuchaczy) ks. VIII v. 262.

V jezikovni komunikaciji uresničuje modalnost »subjektivni odnos govorečega do tega, kar je vsebina njegovega sporočila«. Termin »modalnost«, ki se je nekoč omejeval v glavnem na glagolske naklone (lat. modus), pojmuje danes mnogo širše. Poleg lastnosti, ki izvirajo iz tradicionalnega pojmovanja naklona, sodijo v njegovo semantično polje tudi tiste lastnosti, ki odločajo o razliki med trdilnostjo in zanikanjem, med povednimi in vprašalnimi stavki. Po mnenju K. Polaškega ne bi smeli opazovati vseh teh pojavov samo na eni ravni. Avtor vzpostavlja dva tipa pojavov, ki na različen način izražajo modalnost. Prvi tip povezuje s slovnično kategorijo naklona in tako imenovanimi modalnimi glagoli in ga imenuje »verbalna modalnost«. Drugi »je v tesni zvezi s problematiko tako ime-

¹ Gołąb, Heinz, Polański, »Słownik terminologii językoznawczej«, PWN, Warszawa 1968, str. 351.